

Posudek bakalářské práce Vojtěcha Nitry: Politická a společenská reflexe závodů a spolupráce ve vesmíru, Praha 2012.

Dobývání vesmíru bývá často poeticky interpretováno jako projev odvěké lidské touhy po neznámém; je to samozřejmě pravda, ani při letech ke hvězdám ale nelze opomíjet čistě přízemní. Vojtěch Nitra se zaměřil na otázku, jak se do této oblasti promítly (zvláště v dobách studené války) vztahy mezi oběma supervelmocemi. Druhá světová válka ukázala potenciál raketových zbraní a není divu, že USA i SSSR se snažily maximálně vytěžit německou dokumentaci i získat příslušné odborníky. Nejprve získali jasný náskok Sověti – vyslání Sputnika, Lajky a konečně i člověka do vesmíru byly výraznými úspěchy, které nacházely odraz v celém světě. Byl to právě „šok ze Sputnika“, který přiměl Spojené státy k zintenzivnění výzkumu. Bylo přece jasné, že SSSR disponuje raketami, které jsou schopny ohrozit i Ameriku jaderným výbuchem. Zvláště vesmírný let Jurije Gagarina pak znamenal pro SSSR velký úspěch technický i politický a morální, který nacházel ohlas i ve třetím světě. Politický kapitál z letu lidské posádky pak SSSR vytěžoval vysíláním kosmonautů ze satelitních států východního bloku.

USA své zpoždění rychle dohonily a roku 1969 dokázaly dopravit člověka na Měsíc – přistání na vesmírném tělese mělo obrovský symbolický význam a potvrdilo americké prvenství. Protože se jednalo o jasný primát bylo jeho důsledkem paradoxně omezování financí na pokračování vesmírných projektů – ztrácely politický význam. V těchto pasážích autor zdařile dává do souvislosti politické události a úspěchy či neúspěchy vesmírných letů obou soupeřů. Rychlé americké úspěchy vysvětluje přednostmi otevřené společnosti, která disponuje velkou základnou potenciálních talentů. Symbolicky se do vesmírných letů promítlo také ukončení studené války a obě supervelmoci začaly na výzkumu vesmíru spolupracovat (projekt Sojuz – Apollo).

V. Nitrovi se podařilo ukázat, jak vesmírný výzkum ovlivňoval politiku a zároveň politika ovlivňovala jej a připojuje i stručný přehled technických novinek, které dnes běžně užíváme a které jsou jeho „vedlejším produktem“. Skromně bych si přál, aby autor ve své práci pokračoval a rozšířil ji o oblast kulturní (proměny sci – fi mezi optimistickými a katastrofickými vizemi důsledků vědeckého technického pokroku).

Předložená práce bohatě splňuje požadavky kladené na práci bakalářskou (zvláště uvážíme-li, že se autor musel vyrovnávat i s literaturou astronomickou a technickou) a hodnotím ji stupněm výborně.